

3. Малахівська Л. Світлини Лесі Малахівської. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://risu.org.ua/ua/index/blog/~Komunikator/38512/>
4. Прибега, Л. В. Дерев'яні храми Українських Карпат. – К.: Техніка, 2007. – 168 с.
5. Приймич М. В. Декоративне різьблення у сакральному мистецтві Закарпаття XVIII – XIX століть (Історія. Типологія. Художньо-стильові особливості): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.06 «Декоративне і прикладне мистецтво» / Михайло Васильович Приймич. – Львів, 2001. – 21 с.
6. Юрчишин Г. М., Вах І. С. До 100-річчя Монастирської церкви Різдва Івана Хрестителя. Сторінки історії церкви Гуцульщини / Г. М. Юрчишин, І. С. Вах. – Чернівці: «Колір-Друк», 2012. – 136 с.

Сазонова О.Ю.

*кандидат архітектури, докторант,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

УРБАНІСТИЧНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ АРХІТЕКТУРНОЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Сучасний стрімкий розвиток міст та населених пунктів без розуміння основ урбаністики, як системного підходу до організації усіх аспектів життя, призводить до хаосу і занепаду, які ми можемо спостерігати в містах та селах України.

Хоча, спочатку, урбаністика була наукою про міста, про взаємозв'язки економіки, демографії, соціального; складу населення із забудованими просторами. Тобто одним із розділів економічної географії. Зараз і в Україні, і в інших країнах світу урбаністика стала тісно асоціюватись із альтернативною державній діяльністю з формування міського простору, як цілісної системи, в першу чергу – соціально орієнтованою, спрямованою на вирішення численних міських проблем. На основі аналітичних ретроспективних та статистичних досліджень мною було виявлено, що найбільш дієвим архітектурним інструментом вирішення більшості поставлених проблем сьогодення є оптимальне формування системи громадського обслуговування.

Підтвердження цього є основні принципи урбаністики сформульовані Джейн Джекобс теоретик міського планування і одна з основоположниць руху нового урбанізму.

Принцип синергії та економії ресурсів – акцентує увагу на досягненні балансу між споживанням енергії, часу та інших ресурсів та досягненнями у підвищенні комфорту життя, безпеки, універсального доступу, продуктивності та гігієни. Однією з основних проблем цього принципу є транспорт. Вдале міське планування сприяє розвитку громадських видів транспорту та зменшує залежність від приватних автомобілів; має сприяти зручному доступу до місць відпочинку та отримання громадських послуг. Компактні міста є більш оптимальними тому, що заохочують містян більше ходити пішки й менше

користуватись транспортом адже тоді кожній людині доведеться долати меншу відстань, щоб потрапити до найближчої важливої установи, магазину, парку. Розвиток міст залежить від якості мереж – для економічного зростання міст необхідна єдина збалансована система об'єктів обслуговування, житла та виробництва, що створює можливість зустрічей та випадковостей. Наприклад, успіх такого міста як Нью-Йорк можна пояснити за допомогою взаємодії людей, які обмінювалися знаннями та інформацією про свої можливості та ідеї. Найчастіше така взаємодія випадкова та відбувається у громадських просторах: кафе, бібліотеки, виставки, вулиці, тощо. Заохочення живого спілкування між людьми без будь-яких перешкод, таких як скло автомобіля чи високий паркан. Комунікація між людьми у місті має стати більш невимушеною. Ввічливість та толерантність виникає там, де містяни знаходяться разом та спілкуються особисто на вулиці у місті з високою щільністю серед розмаїття соціальних та економічних груп населення.

Принцип контролю міських просторів. Сталий розвиток міст можливий лише при умові, коли їх мешканці отримують певний рівень контролю над об'єктами в просторі. Кожному з нас потрібно певний кількість громадський та особистий простір. Ми повинні мати право не тільки вийти на вулицю або залишитися вдома; не тільки зробити ремонт на балконі, але і вирішувати, яка дорога нам потрібна, а яка ні; де можна відкрити супермаркет, а де він нам не потрібен. Чим вище ступінь контролю жителів над міським простором, тим стійкіше розвивається місто.

Також урбаністичними основами формування системи громадського обслуговування є принципи людського масштабу: коли, щоби вимірювати потреби містян, міський простір та відстані людськими силами. Наприклад, робити зупинки громадського транспорту на невеликій відстані одна від одної. Або заохочувати створювати точки продажу товарів на невеликій відстані від транспортних вузлів. Або створенням якомога більшої кількості пішохідних шляхів для зручного поєднання між собою жилих, офісних, виробничих, торгових кварталів та місць відпочинку. Загалом, реалізація цього принципу заохочує людину відмовлятися від автомобіля в місті і ходити пішки. А також зобов'язує міську владу планувати квартали так, щоб кожен його житель мав усі потрібні йому заклади на відстані комфортної пішохідної прогулянки та міг без перешкод потрапити з однієї частини міста в іншу з мінімальною кількістю різноманітних ескалаторів, сходиць та крутих спусків. Також людині має бути комфортно почувати себе у місті.

Принцип соціальної взаємодії ініціює громадську взаємодію у місцях, створених для особистого дозвілля, проведення вільного часу з друзями, місць для романтичних зустрічей та суспільної активності. Ієрархію можна представити як систему соціальних рівнів, кожен з яких має спеціальне місце у просторовій системі міста.

Місця для усамітнення – створення просторів, де б людина могла усамітнитися. Вони можуть знаходитися у міських скверах і парках, вздовж міських пагорбів, де містянин може спокійно споглядати природу, чи медитувати. Ці простори можуть знаходитися навіть у внутрішніх двориках

громадських будівель чи навіть у читальних залах бібліотек. Розумний урбанізм включає простори, де людина може зайнятися самоаналізом та розмірковувати наодинці.

Місця для проведення дозвілля з друзями. Такі місця мають бути частиною міського проектування, їх потрібно облаштовувати у центрі, у житлових кварталах, приміських районах. Містяни тут можуть зустрічатися з друзями, обговорювати новини та ділитися новими враженнями.

Місця для господарств – мають бути місця, так звані «внутрішні господарства», де сусіди можуть поспілкуватися між собою. При проектуванні та будівництві житла слід враховувати безліч потреб його мешканців і створювати умови, у яких ці потреби можна було б задовольнити. Тут члени місцевих громад можуть вирішувати власні питання, гуляти з дітьми, вигулювати тварин тощо.

Облаштовані околиці – забезпечення комфортних умов проживання для соціальних груп: будівництво ясел, шкіл, бібліотек, лікарень тощо.

Публічні простори – створення так званих «міських селищ» – публічних просторів, які мають належати громаді. створення щільних зон, у яких люди знатимуть одне одного в обличчя. Створювати можливості, щоб громадські організації могли керувати загальними ресурсами та вирішувати загальні проблеми.

Висновок. Архітектурна система громадського обслуговування найбільш якісно можуть сприяти позитивним змінам в українських містах та запропонувати якісні трансформації міського середовища із активним залученням громади до процесу.

Список використаних джерел:

1. Джекобс Джейн. Смерть и жизнь больших американских городов / *The Death and Life of Great American Cities* / пер. Леонид Мотылев. – М.: Новое издательство, 2011. – 460 с.
2. Джекобс Джейн. Города и богатство наций: Принципы экономической жизни / *Cities and the Wealth of Nations* / под ред. канд. экон. наук О.Н. Лугового. Пер. с англ. Д.А. Ананьев. – Новосибирск: Культурное наследие, 2009. – 332 с.
3. Нудельман В.І. Несправедливість простору. Біографія Володимира Нудельмана в розмові з Ларисою Мудрак // Київ, Huss, 2015. – 159 с.
4. Don Mitchell. *The Right to the City: Social Justice and the Fight for Public Space* // Guilford Press, 2012. – 270 p.